

Sygn. akt III UK 231/14

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania J. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.
o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 6 maja 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 września 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 3 września 2014 r., III AUa [...] oddalił apelację J. K. (wnioskodawca) od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 30 grudnia 2013 r., IV U [...] w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że w sprawie tej wyjaśnienia wymagało, czy praca wnioskodawcy na stanowiskach ślusarza remontowego, ślusarza narzędziowego i samochodowego, ślusarza sprzętowo-samochodowego i brygadzysty oraz mechanika brygadzysty z uwagi na rodzaj i charakter wykonywanych obowiązków, była pracą w szczególnych warunkach wykonywaną w kanałach remontowych w rozumieniu wykazu A Dział XIV poz. 16 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w

szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm., dalej jako rozporządzenie Rady Ministrów z 1983 r.). W ocenie Sądu drugiej instancji analiza zeznań świadków i samego wnioskodawcy nie pozwalała na przyjęcie, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę w szczególnych warunkach tylko i wyłącznie w kanałach remontowych.

Wnioskodawca zaskarżył wyrok Sądu drugiej instancji skargą kasacyjną w całości. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej pełnomocnik wnioskodawcy powołał się na potrzebę wykładni § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. oraz na oczywistą zasadność skargi. Uzasadniając potrzebę rozpoznania skargi pełnomocnik wnioskodawcy podnosi, że w orzecznictwie sądów niższych instancji przeważa stanowisko, zgodnie z którym do ustalenia, że praca była wykonywana w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze konieczne jest, aby wszystkie wykonywane przez pracownika czynności wykonywane były w takich warunkach przez pełne 8 godzin dziennie. Orzecznictwo to pozostaje w sprzeczności z wyrokiem Sądu Najwyższego z 2 października 2013 r., II UK 69/13 oraz w wyroku z 9 stycznia 2009 r., II UK 201/08. Oczywistej zasadności skargi pełnomocnik wnioskodawcy upatruje w wydaniu zaskarżonego orzeczenia wbrew obowiązкови rozpoznania istoty sprawy w związku z niezastosowaniem § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Wykładnia § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. nie budzi wątpliwości ani nie wywołuje rozbieżności interpretacyjnych, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przepis § 2 ust. 1 rozporządzenia jest jednoznaczny i stanowi o stałym i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywaniu zatrudnienia w szczególnych warunkach, a nie o samym przebywaniu w takich warunkach (postanowienia Sądu Najwyższego z 21 maja 2008 r., I UK 14/08; z 27 czerwca 2013 r., I UK 79/13; z 8 stycznia 2014 r., II UK 430/13).

Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. (wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07; z 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07; z 4 października 2007 r., I UK 111/07; z 19 września 2007 r., III UK 38/07; z 14 września 2007 r., III UK 27/07). Z wyroku Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07 wynika zaś jednoznacznie, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika.

Także wykładnia przepisów dotyczących sposobu uznawania za pracę w warunkach szczególnych czynności wykonywanych przez pracowników w kanałach remontowych jest powszechnie przyjęta w orzecznictwie i została uwzględniona przez Sąd drugiej instancji w kwestionowanym wyroku. Prace w kanałach remontowych w rozumieniu istotnym dla zastosowania § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. to prace, przy wykonywaniu których stałym i jedynym stanowiskiem pracy pracownika jest stanowisko ulokowane w kanale remontowym, a praca w kanale remontowym należy do podstawowych obowiązków pracownika (wyroki Sądu Najwyższego z 24 marca 2009 r., I PK 194/08; z 4 lipca 2013 r., II UK 413/12; z 4 lipca 2013 r., II UK 413/12; postanowienie Sądu Najwyższego z 12 listopada 2013 r., I UK 223/13). Z postanowienia Sądu Najwyższego z 4 listopada 2014 r., I UK 186/14 dodatkowo wynika, że praca wykonywana w kanałach remontowych to praca w bardzo konkretnie określonym miejscu. O szczególnym charakterze tej pracy decyduje nie jej rodzaj, ale miejsce wykonywania.

Wyrokiem Sądu Najwyższego z 4 lipca 2013 r., II UK 413/12 oddalono skargę kasacyjną wnioskodawcy, w sytuacji gdy z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń Sądu Apelacyjnego wynikało, że wnioskodawca nie pracował w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę, że wnioskodawca miał powierzony taki zakres obowiązków pracowniczych, który nie mógł być uznany za

tożsamy z pracą w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych w pełnym wymiarze czasu pracy. Podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2014 r., I UK 96/13 stwierdzono, że w sytuacji gdy część prac była wykonywana poza kanałem remontowym, nie jest możliwe jej zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych.

W wyroku Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2014 r., I UK 386/13 wyjaśniono, że gdy istotne czynności wykonywane przez ubiegającego się o emeryturę w wieku obniżonym polegały na naprawach elektrycznych, naprawie hamulców, w tym wymianie szczęk hamulcowych, naprawach silników, w tym wymianach tulei lub tłoków w silnikach, drobnych naprawach wewnątrz samochodów, wymianie szyb oraz naprawach blacharskich, które z natury rzeczy nie były i na ogół nie są wykonywane w kanałach remontowych, to nawet gdyby przyjąć niepotwierdzoną zeznaniami świadków wersję, że prace wnioskodawcy wykonywane w kanałach remontowych stanowiły 85% całości wykonywanego zatrudnienia, wykluczone byłoby uznanie tego zatrudnienia za prace wykonywane w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ze względu na niespełnienie imperatywnego warunku świadczenia pracy szkodliwej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z 24 lutego 2015 r., II UK 121/14 przyjęto, że „zbyteczne” było prowadzenie dalszego postępowania dowodowego z zeznań nowych świadków, skoro sam skarżący „twierdził, że jedynie 70-80% prac wykonywał w kanałach remontowych”.

Z kolei w postanowieniu Sądu Najwyższego z 18 lutego 2014 r., III UK 129/13 wyjaśniono, że pracownik nie świadczy pracy w warunkach kwalifikowanych (stale i w pełnym wymiarze czasu), jeśli w ramach obowiązującego go wymiaru czasu pracy na zajmowanym stanowisku wykonuje naprawy urządzeń samochodowych, które zostały uprzednio zdemontowane w kanałach remontowych, a więc pracę poza tymi kanałami w miejscach, w których nie ma narażenia na bezpośrednie oddziaływanie czynników szkodliwych. Jeżeli pracownik - w ramach czasu pracy obowiązującego go na danym stanowisku - świadczył pracę zarówno w kanale remontowym, jak i na zewnątrz stacji obsługi pojazdów, na „poziomie zero” i wewnątrz samochodów (w kabinie kierowcy), to praca w kanałach remontowych nie była mu powierzona stale i wyłącznie, niezależnie od tego, czy

pracę w kanale wykonywał w wymiarze 6-7 godzin w ciągu 8-godzinnej dniówki roboczej. W postanowieniu Sądu Najwyższego z 18 lutego 2014 r., III UK 129/13 przyjęto ponadto, że jeżeli w ramach warsztatu samochodowego pracownicy (mechanicy) wykonywali prace zarówno w kanałach remontowych, jak i poza nimi, przy czym, nie było w tym zakresie żadnego (formalnego lub nawet nieformalnego) podziału i każdy z mechaników wykonywał pracę taką, jaką aktualnie - stosownie do potrzeb pracodawcy - należało wykonać, to świadczona w ten sposób praca nie była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów emerytalno-rentowych.

Odnotować także należy, że zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2014 r., II UK 443/13 brak skutecznego podważenia w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych Sądu odwoławczego, według których w spornym okresie, poza pracą w kanale remontowym, skarżący wykonywał także istotne, a nie „sporadyczne”, prace związane z naprawą i obsługą techniczną (eksploatacyjną) pojazdów samochodowych poza kanałem remontowym, uprawniało uznanie, że skarżący nie pracował stale i w pełnym wymiarze w szczególnych warunkach. Podobnie w postanowieniu Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2011 r., I UK 420/10 przyjęto, że jeżeli nie ma pozytywnego ustalenia – przez Sądy niższych instancji - o pracy w szczególnych warunkach, to nie ma podstaw do rozważania zarzutu naruszenie prawa materialnego i to o znaczeniu podstawowym dla sprawy.

W świetle powyższych orzeczeń nie zachodzi potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości interpretacyjne, zaś skarga kasacyjna wnioskodawcy nie jest oczywiście uzasadniona. Pełnomocnik wnioskodawcy nie przedstawił żadnych powodów, dla których należałoby odstąpić od przywołanej powyżej linii orzeczniczej. Nie wykazał także, by w świetle poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, Sąd drugiej instancji wadliwie zastosował § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

